

Grudzień

Spotkanie 3

Rodzinne przeżywanie roku liturgicznego.

**Adwent jako radosne oczekiwanie
na przyjście Mesjasza.**

Roraty

Określenie liturgii „domowego Kościoła”, liturgii rodzinnej można rozumieć jako sposób życia chrześcijańskiego, ożywionego liturgią Kościoła. Można także powiedzieć, że **liturgia rodzinna to misterium Kościoła, przeżywane w rodzinie jako przedłużenie i rozwój duchowy małżeństwa**. Papież Jan Paweł II nazywa rodzinę „wspólnotą dialogu z Bogiem”, gdzie podstawowym elementem na to wskazującym jest modlitwa.

Eucharystia – rytm tygodniowy

Centralne miejsce w tygodniowym rytmie zajmuje niedziela. Jest ona najstarszym świętem chrześcijańskim (dniem Pańskim, jakby małą Wielkanocą obchodzoną każdego tygodnia). Chrześcijanie gromadzą się w tym dniu wokół swego biskupa lub kapłana na Eucharystię.

Eucharystia jest ofiarą i sakramentem miłości. Uczy ona członków rodziny miłości małżeńskiej i rodzinnej; pogłębia też miłość ku Bogu i drugiemu człowiekowi. Do Mszy Świętej rodzina winna się przygotować w sobotę wieczorem przez czytanie tekstów biblijnych przeznaczonych na niedzielę. **Elementem ułatwiającym przeżywanie Eucharystii jest wspólne uczestniczenie w niej wraz ze wspólnym przystąpieniem do Komunii Świętej, wreszcie wspólny posiłek, będący kontynuacją wspólnego Stołu – Ołtarza.**

Rok liturgiczny w rodzinie – rytm roczny

Rok liturgiczny ukazuje i uobecnia historię naszego zbawienia. Szczytem liturgii całego roku kościelnego jest Wielkanoc, poprzedzona Triduum Paschalnym i Wielkim Postem. Od Wielkiego Czwartku wszyscy członkowie rodziny winni razem uczestniczyć w liturgii. Pamiątka Ostatniej Wieczery zasługuje na to, aby ją również uczcić w rodzinie. W czasie posiłku powinna wtedy spotkać się cała rodzina. Na początku ojciec bierze do ręki Pismo Święte i czyta kilka wersetów o Eucharystii. Po modlitwie przed posiłkiem rozpoczyna się wieczerzę rodzinną. Wielki Piątek i Wielka Sobota to dni wyjątkowe. W Wielką Sobotę ma miejsce poświęcenia pokarmów. W Niedzielę Wielkanocną, po rezurekcji, rodzina zbiera się na świąteczne śniadanie, dzieląc się poświęconym jajkiem, które jest znakiem nowego życia – Zmartwychwstania Chrystusa.

Drugim po Wielkanocy ważnym świętem jest Boże Narodzenie poprzedzone adwentem. Warto podkreślić tu ważność uczestnictwa rodzin w rekolekcjach. W Boże Narodzenie rodzina winna uczestniczyć w Pasterce. Przed nią jednak następuje uroczysta wieczerza rozpoczęta czytaniem Ewangelii o narodzinach Jezusa, połamaniem się opłatkiem i śpiewaniem kolęd.

Rok liturgiczny - Z serwisów internetowych

W ciągu rocznego cyklu Kościół wspomina całe misterium Chrystusa - od momentu Wcielenia przez Mękę, Śmierć i Zmartwychwstanie oraz Zesłanie Ducha Świętego aż po oczekiwanie na ponowne przyjście Chrystusa na końcu czasów. **Rok liturgiczny rozpoczyna się zawsze od I Nieszporów I Niedzieli Adwentu, która przypada między 27 listopada a 3 grudnia.** Cały rok liturgiczny składa się z następujących okresów:

Adwent

Adwent rozpoczyna się I Nieszporami I Niedzieli Adwentu i trwa do I Nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego 25 grudnia (kończy się więc wieczorem 24 grudnia). Trwa od 23 do 28 dni i obejmuje 4 kolejne niedziele. Dzieli się na dwie odrębne części:

- a. dni do 16 grudnia włącznie - wspominając pierwsze przyjście Chrystusa kierujemy nasze myśli i serca ku radosnemu oczekiwaniu Jego powtórnego przyjścia na końcu czasów.
- b. dni od 17 do 24 grudnia włącznie - czas bezpośredniego przygotowania do Narodzenia Pańskiego.

I Niedziela Adwentu przypomina nam o obietnicy powtórnego przyjścia Jezusa, II i III (zwana także Gaudete) mówią o postaci św. Jana Chrzciciela. Ostatnia, IV Niedziela Adwentu skupia naszą uwagę na osobie Maryi - Matki Boga.

Okres Narodzenia Pańskiego

Zaczyna się on od I Nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego (wieczorem 24 grudnia) i trwa do niedzieli Chrztu Pańskiego (niedzieli po Objawieniu Pańskim). Uroczystość Narodzenia Pańskiego ma własną oktawę - jest jakby "przedłużona" na 8 kolejnych dni (do dnia 1 stycznia włącznie).

W niedzielę przypadającą w oktawie Narodzenia Pańskiego obchodzi się święto Świętej Rodziny: Jezusa, Maryi i Józefa. Niedziela między 2 a 5 stycznia to II Niedziela po Narodzeniu Pańskim. 6 stycznia obchodzi się uroczystość Objawienia Pańskiego. Niedziela po tym święcie to święto Chrztu Pańskiego, które kończy okres Narodzenia Pańskiego.

Wymienione wyżej okresy należą do tzw. cyklu Bożonarodzeniowego. Oprócz niego w roku liturgicznym istnieje jeszcze drugi cykl, dłuższy - cykl wielkanocny. Składa się on z dwóch części: Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego.

Wielki Post

Wielki Post trwa 40 dni i rozpoczyna się zawsze w Środę Popielcową. Jej data zależy od daty uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego. W Środę Popielcową kapłani na znak pokuty i umartwienia posypują nasze głowy popiołem. Do dobrego przeżycia tego czasu pomagają nam modlitwa, post i jałmużna. W niedzielę Wielkiego Postu odprawiane są Gorzkie Żale, a w piątki - nabożeństwa Drogi Krzyżowej.

Do okresu Wielkiego Postu nie wlicza się sześciu niedziel, będących - jak w ciągu całego roku - bardziej radosnymi wspomnieniami Zmartwychwstania. Ostatnia niedziela Wielkiego Postu jest nazywana Niedzielą Palmową Męki Pańskiej. Rozpoczyna ona okres Wielkiego Tygodnia - czasu bezpośrednio poprzedzającego Święte Triduum Paschalne - święta wielkanocne. Wielki Post kończy się w Wielki Czwartek przed sprawowaną wieczorem Mszą Wieczerzy Pańskiej.

ŚWIĘTE TRIDUUM PASCHALNE

Święte Triduum Paschalne Męki i Zmartwychwstania Chrystusa jest szczytem roku liturgicznego.

Rozpoczyna się ono od Mszy Wieczerzy Pańskiej, sprawowanej wieczorem w Wielki Czwartek, ma swoje centrum w najbardziej uroczystej z liturgii - liturgii Wigilii Paschalnej w Wielką Noc, a kończy II Nieszporami uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego.

Te trzy dni stanowią jeden wspólny obchód liturgiczny; żadna z liturgii tych dni nie kończy się błogosławieństwem czy rozestaniem. Kościół w sposób szczególny trwa w tym czasie przy Chrystusie, kontemplując tajemnicę Jego męki, śmierci i zwycięskiego powstania z martwych. Święta wielkanocne trwają więc od wieczora Wielkiego Czwartku (!).

Okres Wielkanocny

Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego jest obchodem ruchomym. Wyznacza się ją na pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni księżyca (która przypada około 21 marca). Stanowi ona I Niedzielę Wielkanocną. Przez kolejnych 8 dni trwa oktawa uroczystości Zmartwychwstania. Jej ostatnim dniem jest II Niedziela Wielkanocna, czyli Miłosierdzia Bożego.

Przez 50 dni po uroczystości Zmartwychwstania trwa Okres Wielkanocny, w którym Kościół raduje się ze zwycięstwa Chrystusa. W kościele obok ołtarza stoi pascha, baranek wielkanocny, figura Jezusa Zmartwychwstałego oraz krzyż z czerwoną stulą.

Czterdziestego dnia po Zmartwychwstaniu Pańskim, zawsze w czwartek, obchodzi się uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. W Polsce od 2003 r. jest ona przeniesiona na następującą po tym czwartku niedzielę - a więc na VII Niedzielę Wielkanocną. Dni powszednie po tej uroczystości aż do następnej soboty włącznie stanowią czas przygotowania i oczekiwania na Zesłanie Ducha Świętego - Pięćdziesiątnicę. Ta uroczystość kończy Okres Wielkanocny.

Okres Zwykły w ciągu roku

Oprócz okresów mających własny charakter w roku liturgicznym pozostaje 33 lub 34 tygodnie. Okres Zwykły składa się z dwóch części: pierwsza rozpoczyna się w poniedziałek po święcie Chrztu Pańskiego i trwa do wtorku przed Środą Popielcową (obejmuje około 4-6 tygodni). Powtórnie Okres Zwykły zaczyna się w poniedziałek po uroczystości Zesłania Ducha Świętego i kończy przed I Nieszporami I Niedzieli Adwentu. W ostatnią niedzielę roku liturgicznego obchodzi się uroczystość Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata.

Święta nakazane

Kodeks Prawa Kanonicznego nakłada na wszystkich wierzących obowiązek uczestniczenia w najważniejszych uroczystości liturgiczne w ciągu roku we Mszy świętej. Do tzw. świąt nakazanych należą:

- wszystkie niedziele w ciągu roku
- 1 stycznia - uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi
- 6 stycznia - uroczystość Objawienia Pańskiego
- czwartek po uroczystości Najświętszej Trójcy - uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa
- 15 sierpnia - uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
- 1 listopada - uroczystość Wszystkich Świętych
- 25 grudnia - uroczystość Narodzenia Pańskiego

W święta nakazane wierni są zobowiązani uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od wykonywania tych prac i zajęć, które utrudniają oddawanie Bogu czci, przeżywanie radości właściwej dniowi Pańskiemu oraz korzystanie z należnego odpoczynku duchowego i fizycznego. Nakazowi uczestniczenia we Mszy świętej czyni zadość ten, kto bierze w niej udział, gdziekolwiek jest odprawiana w obrządku katolickim, bądź w sam dzień świąteczny, bądź też wieczorem dnia poprzedzającego.

Dni pokuty

W roku liturgicznym istnieją również dni pokuty. W Kościele powszechnym są nimi wszystkie piątki oraz okres Wielkiego Postu. W piątki osoby powyżej 14. roku życia obowiązuje wstrzemięźliwość od spożywania mięsa, chyba że w danym dniu przypada jakaś uroczystość (patrz KPK, kanon 1251). Ponadto w Środę Popielcową i Wielki Piątek Męki Pańskiej, oprócz wstrzemięźliwości, osoby pomiędzy 18. a 60. rokiem życia obowiązuje także post ilościowy.

Antoni Bohdanowicz – wywiad z księdzem Franciszkiem Longchamps de Berier o Adwencie

Wbrew temu, co sądzi wiele osób, Adwent to nie pokuta. – To czas radosnego oczekiwania.

To czas duchowego przygotowania i radosnego oczekiwania na Boże Narodzenie. Dość krótki – tylko trochę ponad trzy tygodnie, wyznaczony czterema niedzielami, które poprzedzają Święta. Słowo „Adwent” znaczy przyście. Przyście Jezusa Chrystusa.

Początki praktykowania Adwentu sięgają IV wieku, a więc czasów, kiedy zaczęto obchodzić Boże Narodzenie. Był chyba wtedy krótszy. Obecny, czterotygodniowy obchodzimy od wieku VI. Początkowo Adwent miał raczej charakter pokutny. Wygląda na to, że powstał przez analogię do Wielkiego Postu. Jak przez 40 dni przygotowujemy się do Wielkanocy – na wzór Jezusa, który pościł 40 dni na pustynia, tak Adwent daje nam szansę duchowego przygotowania się do Bożego Narodzenia.

Trzy przyjścia Jezusa

Łatwiej wskazać dwa. **Pierwsze to urodzenie kiedyś w Betlejem.** Mesjasz już przyszedł, ale nas przy tym nie było. Jednak liturgia Adwentu pozwala nam uczestniczyć nawet w oczekiwaniu na Mesjasza, bo uobecnia dla każdego z nas wydarzenia sprzed 2000 lat. **Drugie przyjście ma nastąpić na końcu czasów** i do niego trzeba się solidnie przygotować. Jest i **trzecie: przejście Jezusa pośród nas dziś.** Adwent ma wyostrzyć naszą wrażliwość na Jezusa przychodzącego teraz. Przez Słowo Boże, przez wydarzenia i przez obecność drugiego człowieka.

Adwent jest czasem radosnego oczekiwania, a nie pokuty. Jednak w czasie przygotowań raczej się nie świętuje. W przeciwnym razie, jak odróżnić przygotowania od samych świąt? Radość Adwentu ma najgłębsze podstawy: spotkanie z Bogiem, odnalezienie sensu życia i sensu codziennych wysiłków, dzielenie się doświadczeniem wiary.

Każdy kto ceni sobie Boże Narodzenie będzie chciał je dobrze przygotować. Nie tylko choinkę, prezenty, posiłki i wszystko, co zewnętrzne. **Trzeba przede wszystkim przygotować samego siebie.** A podczas bezpośrednich przygotowań, kiedy z najbliższymi bywamy razem dłużej, niż kiedykolwiek, prawdziwym wyzwaniem staje się nie pokłócić przy okazji świąt. Ważne jest więc wyciszenie w Adwencie, przemyślenie, chwila na zatrzymanie w biegu codziennych spraw – może przez udział w rekolekcjach, poranne roraty któregoś dnia...

Adwent to czuwanie, a czuwaniem jest całe nasze życie. Pan Jezus wielokrotnie wzywał do czuwania, jak choćby w przypowieści o pannach mądrych i nieroztropnych. Adwent zachęca, aby przyjrzeć się własnemu czuwaniu: nad językiem, nad tym czego słuchamy, co myślimy o sobie i o innych. Próbujmy o tym rozmawiać z Panem Bogiem. Trzeba znaleźć więcej czasu na modlitwę – na czuwanie serca. A tacy jesteśmy w rzeczywistości, jacy na modlitwie przed Panem Bogiem. Przychodzi moment prawdy o nas – to szansa. Miejmy więc odwagę sprawdzić się i porozmawiajmy z Bogiem o wszystkim, co nas i naszych bliskich dotyczy.

Adwentowe obrzędy domowe

Wieniec adwentowy

Jednym z najbardziej wymownych zwyczajów adwentowych jest wieniec adwentowy. Zwyczaj umieszczania w domu zielonego wieńca z czterema świeczkami zrodził się we wschodnich Niemczech. Wywodzi się on z symboli światła, które występowały w folklorze. Chrześcijanie przechowali i utrzymali wiele z tych symboli i nadali im ewangeliczną interpretację. Wieńce adwentowe możemy nabyć w sklepach, lepiej jednak będzie, gdy wykonamy je sami. Na kole drucianym o średnicy 20-40 cm przymocowujemy zielone gałązki lub liście, a następnie umieszczamy w tak wykonanym wieńcu cztery świece symbolizujące cztery niedziele adwentowe, które najczęściej są koloru szat liturgicznych poszczególnych niedziel, tzn. trzy koloru fioletowego i jedna koloru różowego (III niedziela zwana jest „Gaudete” od pierwszych słów antyfony na wejście w czasie liturgii Mszy św.; Flp 4,4.5). Świece mogą być również koloru czerwonego lub innego wyrażającego radość oczekiwania. Tak przygotowany wieniec może być umieszczony na tacy i ustawiony na stole lub zawieszony na czterech wstążkach u sufitu. Świece w wieńcu mogą palić się w czasie modlitwy rodziny, a także w czasie wspólnych spotkań i posiłków.

Kalendarz adwentowy

Zbliżanie się Świąt Bożego Narodzenia w wielu rodzinach oznaczane jest poprzez kalendarz adwentowy. Zwyczaj ten znany jest i pielęgnowany w wielu krajach na całym świecie, nie tylko w rodzinach katolickich, lecz także innych wyznań chrześcijańskich. Różnego rodzaju gotowe kalendarze adwentowe możemy kupić w sklepach z dewocjonaliami. Lepiej jest jednak aby każde dziecko wykonało samo tego rodzaju kalendarz. Czasami wykonują je uczniowie na lekcji religii wraz z katechetą w szkole. Każdy nowy dzień w kalendarzu wskazuje na zbliżanie się przyjścia Jezusa i budzi w sercach uczucie radości.

Każdy dzień Adwentu zawiera kartkę z reprodukcją sceny biblijnej, drzwiczki lub okienko, które otwiera się każdego dnia ukazując ten obraz, cytat na dany dzień z czytań biblijnych lub głęboką myśl. Mogą to być również czyste okienka, w których wpisywane będą adwentowe myśli i zobowiązania np. udział w roratach, rekolekcjach, katechezach adwentowych, pomoc chorym, słabszym, potrzebującym, życzenia i upominki świąteczne.

Siano dobrych uczynków

Adwent jest okresem przemiany i przygotowania serc na przyjście Pana, który zjednoczy całe stworzenie w swej chwale. Najlepszym sposobem przemiany jest pełnienie dobra w swoim środowisku, pełnienie czynów wynikających z miłości, zgodnie ze słowami Chrystusa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich,

mnieście uczynili" (Mt 25,40). Temu celowi służy francuski zwyczaj zbierania siana dobrych uczynków. W pierwszą niedzielę Adwentu każde dziecko otrzymuje od rodziców pusty żłóbek. Odtąd każdego dnia, wieczorem przy modlitwie, dziecko robi rachunek sumienia i za każdy dobry uczynek wkłada jedną słomkę siana do żłóbka. Jest to dar dziecka dla Bożego Dzieciątka na pamiątkę Jego urodzin.

Widok żłóbka z sianem dobrych uczynków napełnia dziecko tęsknotą za Zbawicielem przy pójściu na spoczynek, jak i przy przebudzeniu się rankiem. W dzień Bożego Narodzenia każde dziecko budząc się ze snu znajduje w swoim żłóbku figurkę Dzieciątka Jezus.

Biblijny Żłóbek

Jeszcze jedna propozycja dla rodziny to biblijny żłóbek. Symbolizuje on plan zbawienia człowieka, od obietnicy danej pierwszym rodzicom w raju, aż do jej wypełnienia. Obrzęd ten obejmuje okres od pierwszej niedzieli Adwentu do wspomnienia Chrztu Chrystusa. Dzieci wraz z rodzicami przygotowują żłóbek z kartonu, drewna lub innego materiału. W poszczególne niedziele i święta obok żłóbka będą umieszczane figurki postaci biblijnych.

Roraty

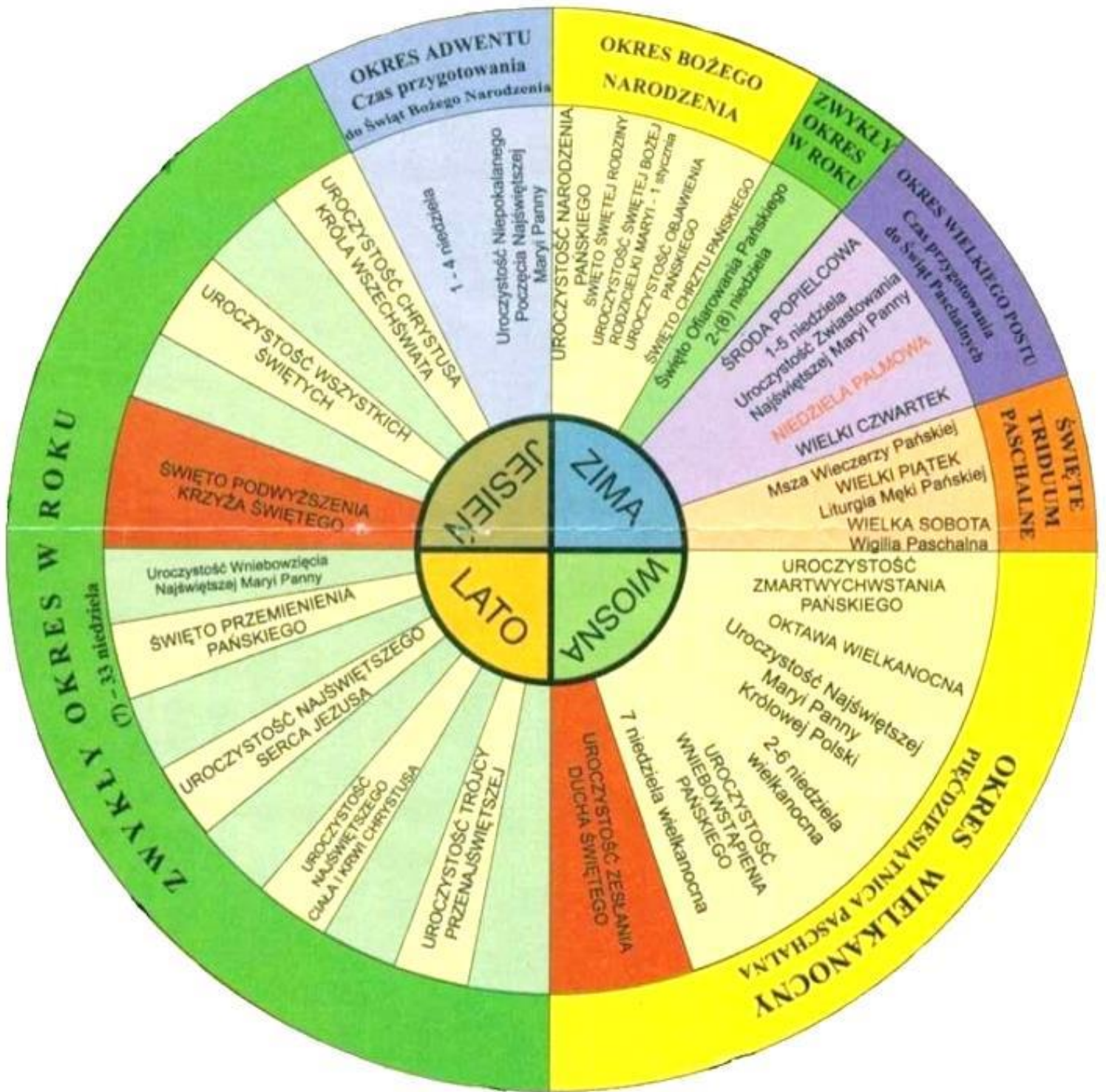
Najbardziej charakterystyczne dla Adwentu, szczególnie w Polsce, są Roraty. Jest to Msza święta ku czci Najświętszej Marii Panny. Odprawiana zwykle wcześniej rano, przed świtem, gromadzi wielkie rzesze wiernych. Szczególnie chętnie w Roratach uczestniczą dzieci, które na początku Mszy świętej idą w procesji z kruchty kościoła do ołtarza z lampionami w ręku. Msza rozpoczyna się przy wyłączonych światłach, mrok świątyni rozpraszają jedynie świece i lampiony. Dopiero na śpiew „Chwała na wysokości Bogu” zapala się wszystkie światła w kościele.

Nazwa „roraty” pochodzi od pierwszego słowa łacińskiej pieśni na wejście „Rorate coeli” (niebiosa, spuście rosę)- ". Jest to modlitwa proroka Izajasza, błagająca Boga o rychłe przyjście Zbawiciela. Uczestnictwo dzieci wiąże się ze zwyczajem podejmowania różnych dobrych postanowień na czas Adwentu. Dzieci często zapisują te postanowienia na kartkach, składanych następnie przy ołtarzu. Mają one wyrażać wewnętrzne przygotowanie do Bożego Narodzenia i chęć przemiany życia.

Z Roratami związany jest zwyczaj zapalania specjalnej świecy ozdobionej mirtem, nazywanej roratką, symbolizującej Maryję, która jako jutrzienka zapowiada przyjście pełnego światła - Chrystusa. Innym zwyczajem jest zawieszanie w kościele wieńca z czterema świecami oznaczającymi cztery niedziele Adwentu. Z upływem kolejnych tygodni podczas Rorat zapala się odpowiednią liczbę świec. Świece i lampiony tak często używane w liturgii adwentowej wyrażają czuwanie. Nawiązują one do ewangelicznych przypowieści m.in. o pannach mądrych i głupich. Światło jest też wyrazem radości z bliskiego już przyjścia Chrystusa.

Światło jest symbolem Chrystusa, gdyż prorocy zapowiadali Go jako światłość (Iz 49,6), a także sam Chrystus mówi o sobie: „Ja jestem światłością świata, kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia" (J 8,12). Jezus jest prawdą, a więc źródłem oświecenia. On sam, Jego życie, głoszona Ewangelia, każdy Jego czyn są dla nas światłością.

Roraty na stałe wpisały się w polską tradycję. Źródła podają, że odprawiano je już w XIII w. Na nasz grunt zaszczerpiła je prawdopodobnie bł. Kinga z Węgier. W roratach brali udział wszyscy, bez względu na stan, z którego się wywodzili. Uczestniczyli w nich także królowie i ich rodziny. Na poranne adwentowe Msze św. udawali się m.in. Zygmunt Stary, Zygmunt August, królowa Bona, Anna Jagiellonka i Marysieńka Sobieska. Z książki wydanej w 1739 r. dowiadujemy się, iż przed rozpoczęciem rorat zapalone świece przynosili do ołtarza przedstawiciele wszystkich siedmiu stanów, a więc król, prymas, senator, szlachcic, żołnierz, kupiec i kміeć. Wręczali je kapłanowi, mówiąc: „Jestem gotowy na sąd Boży”. Obrzęd przypominał, że Adwent jest oczekiwaniem także na ostateczne przyjście Jezusa.

Zadanie dla rodziców:

Uczestnictwo w roratach, przygotowanie Wigilii i świąt Bożego Narodzenia z troską o aspekt wiary i liturgii. Uczestnictwo (w miarę możliwości) w Pasterce.